

УДК 001.8:631.162

Сирцева С.В., к.е.н., асистент

Миколаївський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. У статті розглянуті методичні аспекти формування облікової політики сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано та запропоновано етапи формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах, виділено та запропоновано основні розділи, що мають розкриватись в наказі про облікову політику підприємства.

Ключові слова: облікова політика, сільськогосподарські підприємства, етапи формування облікової політики, аспекти облікової політики, фактори впливу.

S. Syrtzeva

METHODOLOGICAL ASPECTS OF ACCOUNTING POLICIES OF AGRARIAN ENTERPRISES

Annotation. It was established that modern agrarian enterprises are able to carry out the policy of their activities independently because of great attention which should be paid to the issue of accounting system.

The most important part of providing accurate, timely, reliable information in the accounting system is an accounting policy which means the sum of the principles, methods and procedures used by the company for the preparation and presentation of financial statements. Accounting policies are part of accounting system in the enterprise.

It was established that organization of accounting in the enterprise now includes independent determination of accounting policies based on NR(S)A and other regulatory legal acts of Accounting as agreed with the owner in accordance with the constituent documents.

It was determined that the main task of the accounting policies of the agrarian enterprise is to develop a set of clear instructions, regulations and practices that will streamline, standardize, regulate key areas of accounting, to create a unified scheme documents, evaluation system assets and statements that fairly present fairly the financial position of the company.

It was proved that developing of accounting policies should include the peculiarities of agrarian production. The factors influencing on the formation of accounting policy of agrarian organizations are displayed.

It was determined that the development of accounting policies farms must take into account such requirements as sustainability of accounting policy in an extended period; regulation of accounting policies by current legislation; notification of external users about changes in accounting policies.

It was established that the order of the accounting policies of the agrarian enterprise should reflect all the parameters of its financial and economic activity.

The main directions of accounting policies of agrarian enterprises should disclose methodical, organizational and technical aspects of accounting. The following stages of

accounting policies' formation were identified: preparatory phase of decision-making, execution of the accounting policies.

Keywords: *accounting policies, the agrarian enterprise, the stages of formation of the accounting policies, aspects of accounting policies, factors of influence.*

Сырцева С.В.

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Аннотация. В статье рассмотрены методические аспекты формирования учетной политики сельскохозяйственных предприятий. Обоснованы и предложены этапы формирования учетной политики на сельскохозяйственных предприятиях, выделены и предложены основные разделы, которые должны раскрываться в приказе об учетной политике предприятия.

Ключевые слова: *учетная политика, сельскохозяйственные предприятия, этапы формирования учетной политики, аспекты учетной политики, факторы влияния..*

Постанова проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах сільськогосподарські підприємства самостійно провадять економічну, організаційно-управлінську політику діяльності, тому підвищеної уваги вимагають питання організації їх облікової системи. Найважливішим елементом забезпечення достовірної, своєчасної, надійної інформації в обліковій системі є облікова політика організації. Облікова політика впливає на підсумкові показники діяльності організації та галузі в цілому, дозволяє формувати достовірну бухгалтерську (фінансову) і управлінську звітність, є важливим інструментом оптимізації податкового навантаження підприємства.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженням теоретичних аспектів формування облікової політики присвятили свої праці ряд вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких Ф.Ф. Бутинець, С.В. Голов, В.М. Жук, Л.К. Сук, Я.В. Соколов, Р.Б. Шахбанов та ін.

Проте у вітчизняній і зарубіжній економічній літературі на сьогодні відсутня єдина думка стосовно особливостей методики та організації формування облікової політики, документального оформлення та її структури на сільськогосподарських підприємствах.

Тому в цих умовах існує об'єктивна необхідність дослідження методичних аспектів формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах.

Цілі статті дослідити методичні аспекти формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах та запропонувати власні аспекти щодо її формування.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основним документом організації, що визначає порядок ведення бухгалтерського обліку при відображенні господарських операцій, є облікова політика.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика — сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. Облікова політика є елементом системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві включає самостійне визначення підприємством облікової політики на підставі НП(С)БО та інших нормативно-правових актів із бухгалтерського обліку за погодженням із власником (власниками) або вповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів.

Головне завдання облікової політики - максимально об'єктивно відобразити діяльність суб'єкта господарювання, сформувавати повну і достовірну інформацію про нього.

Ф.Ф. Бутинець зазначає, що основними завданнями облікової політики сільськогосподарського підприємства є формування набору чітких інструкцій, положень і методів, які дозволять упорядкувати, уніфікувати (наскільки це можливо), регламентувати основні ділянки обліку, створити єдину схему документообігу, систему оцінки активів підприємства, сформувавати звітність, яка достовірно відображає фінансовий стан підприємства. Ці завдання вирішуються шляхом застосування багатьох способів ведення бухгалтерського обліку, до яких відносяться: способи групування оцінки фактів господарської діяльності; погашення вартості активів; організації документообігу; інвентаризації; застосування рахунків бухгалтерського обліку; системи реєстрів бухгалтерського обліку; обробки інформації [2].

В цілому облікова політика підприємства покликана вирішувати ряд завдань, які, на погляд Я.В. Соколова [3], можна розділити на:

- формальні (орієнтовані на зовнішніх користувачів), що передбачають дотримання вимог законодавства у сфері бухгалтерського та податкового обліку і регламентацію та

формалізацію порядку ведення обліку для складання фінансової звітності;

- управлінські (орієнтовані на внутрішніх користувачів) - отримання в системі обліку інформації, що достовірно відображає реальну картину фінансово-господарської діяльності організації для обґрунтування управлінських рішень, мінімізація витрат на ведення обліку при відповідності звітності за МСФЗ.

На думку автора, виділені завдання можна використати під час розробки облікової політики на сільськогосподарських підприємствах.

Процес формування облікової політики складається з відповідних етапів, серед яких Л.К. Сук виділяє наступні:

I етап - визначення об'єктів бухгалтерського обліку, щодо яких повинна бути розроблена облікова політика, тобто визначення предмета облікової політики;

II етап - виявлення, аналіз і оцінка факторів, під впливом яких проводиться вибір способів ведення бухгалтерського обліку, тобто встановлення конкретних умов, що впливають на формування облікової політики;

III етап - вибір і обґрунтування вихідних положень побудови облікової політики - аналіз побудови облікової політики щодо припущень, виявлених на попередньому етапі;

IV етап - відбір потенційно придатних для застосування підприємством способів ведення бухгалтерського обліку по кожному прийому та об'єкту обліку;

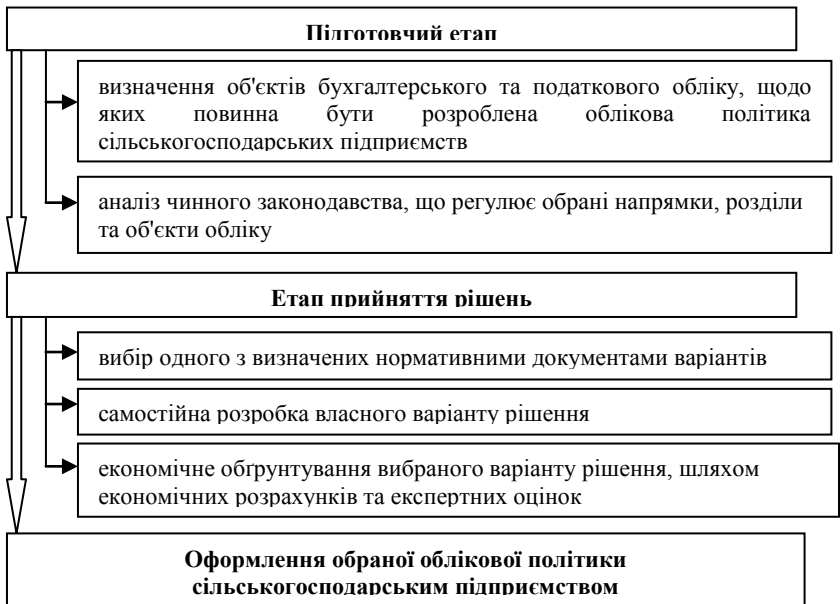
V етап - відбір способів ведення бухгалтерського обліку, придатних для застосування підприємством;

VI етап - документальне оформлення обраної підприємством облікової політики [4].

Проте, на наш погляд, при формуванні облікової політики на сільськогосподарських підприємствах, раціональним є виділення наступних етапів, представлених на рисунку 1.

Під час формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах необхідно враховувати особливу специфіку їх діяльності, а саме те, що: головним предметом і засобом праці є земля; об'єктом діяльності є живі організми: рослини і тварини; частина сільськогосподарської продукції залишається і вступає в новий цикл уже у вигляді засобів виробництва (резерв кормів, насіннєвий фонд); сезонність виробництва; виробничо-технологічні особливості галузі та специфічний склад економічних ресурсів, що використовуються в сільськогосподарському виробництві; рівень кваліфікації бухгалтерської

служби; забезпеченість автоматизованими системами обліку та інформаційними системами [5].

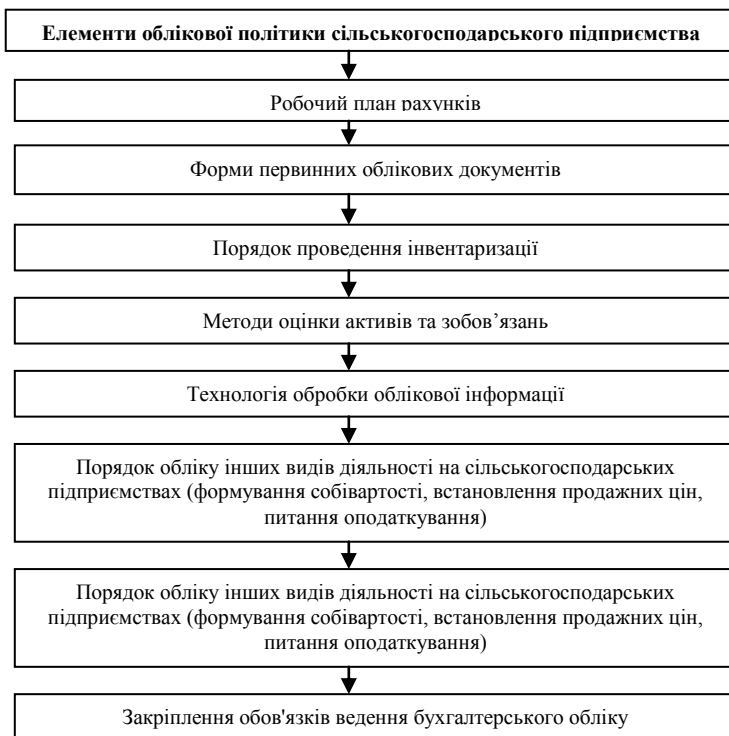
Рис. 1. Етапи формування облікової політики сільськогосподарського підприємства

Також при розробці облікової політики сільськогосподарських підприємствах необхідно враховувати відповідні вимоги.

Так, Р.Б Шахбанов відзначає наступні вимоги при виборі облікової політики: сталість облікової політики протягом тривалого періоду; регламентація принципів облікової політики чинною нормативною базою; повідомлення зовнішніх користувачів інформації щодо змін в обліковій політиці [6].

Відповідно до Закону України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в наказі про облікову політику повинні бути відображені всі параметри фінансово-економічної діяльності підприємства.

Тому вважаємо, що в наказі про облікову політику сільськогосподарського підприємства повинні бути розкриті наступні питання представлені на рисунку 2.

Рис. 2. Основні питання формування облікової політики сільськогосподарського підприємства

Облікова політика передбачає цілісність системи бухгалтерського обліку на підприємстві і охоплює всі її складові: методичну, технічну та організаційну.

Ю.І. Проскурівська зазначає, що методичний аспект розкриває природу окремих об'єктів обліку на основі діючої нормативної бази. Вибір того чи іншого варіанту ведення обліку дозволяє впливати на фінансові результати підприємства.

Технічний аспект облікової політики передбачає робочі інструменти реалізації методичного аспекту, розроблення різних варіантів розподілу витрат по управлінню виробництвом і його обслуговування, форму ведення бухгалтерського обліку, визначення складу внутрішньовиробничої звітності для апарату управління.

Організаційний аспект облікової політики включає вибір організаційної форми побудови та структури бухгалтерії (централізація або децентралізація обліку), її місце в системі

управління організації та взаємодію з іншими службами, склад і підпорядкованість окремих підрозділів і працівників [7].

Отже, вважаємо, що облікова політика сільськогосподарських підприємств має складись з таких трьох розділів:

1. Методичний: методи оцінки вибуття запасів; періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів; порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат; методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, а також довгострокових біологічних активів та інвестиційної нерухомості, у разі якщо вони обліковуються за первісною вартістю; вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів; підходи до переоцінки необоротних активів; метод обчислення резерву сумнівних боргів; перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів; порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг; перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу; перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).

2. Технічний: затвердження робочого плану рахунків; зазначення форми обліку; графік документообороту; план проведення інвентаризації; склад фінансової, податкової, статистичної та оперативної звітності; система внутрішньогосподарського обліку та контролю.

3. Організаційний: організаційна форма бухгалтерської служби; рівень централізації обліку; структура бухгалтерської служби; функціональні обов'язки працівників бухгалтерії; технологія обробки облікової інформації.

Висновки. Таким чином, можна зазначити, що облікова політика сільськогосподарського підприємства визначає і спрямовує подальшу роботу не тільки бухгалтерії та фінансової служби, але й усього підприємства в цілому, тому є важливим розпорядчим документом. Облікова політика сільськогосподарського підприємства - одне з важливих питань організації бухгалтерського та податкового обліку. Тому приймаючи рішення про визначенні положень облікової політики необхідно виходити з попередньої оцінки економічних наслідків того чи іншого вибору і детального розгляду всіх можливих варіантів; при цьому повинні враховуватися стратегічні цілі підприємства та його фінансово-економічний стан на поточний момент.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф.Ф. Бутинець. — Житомир : Рута, 2003. — 444 с.
3. Соколов Я.В. Влияние учетной политики на финансовый результат / Я.В. Соколов, М.Л. Пятов // Бухгалтерский учет. – 2006. – №21. – С. 43-48.
4. Сук Л. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві / Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. — 2008. — №12. — С.46—52.
5. Облікова політика підприємства: навч. посіб. /за ред. Гаврилюка В.М., Жука В.М., Михайлова М.М. – Київ, в-во ТОВ «ЮР-АГРО-ВЕСТА», 2007. – 326 с.
6. Шахбанов Р.Б. Бухгалтерское дело : учеб. пособие / под ред. проф. Р.Б. Шахбанова. – М. : Магистр ; ИНФРА-М, 2010. – 383 с.
7. Проскуровская Ю.И. Бухгалтерское дело : курс лекций / Ю.И. Проскуровская. – 2-е изд., испр. и доп. – М. :Омега-Л, 2006. – 219 с.